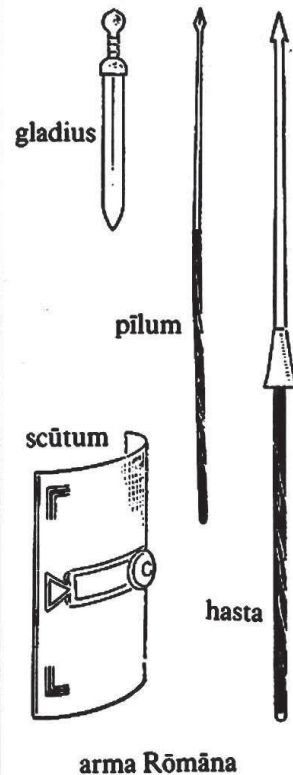

MILES ROMANVS

arma Rōmāna

1 Quīntus est frāter Mārci. Iūlia soror eius est. Mārcus et
 Quīntus frātrēs Iūliae sunt. Mārcus patrem et mātrem,
 frātre[m] et sorōrem habet. Nōmen patris est 'Iūlius',
 māt[er]is 'Aemilia'; 'Quīntus' est nōmen frātris, 'Iūlia' so-
 5 rōris.

Mārcō ūna soror est. Iūliae duo frātrēs sunt. Nōmina
 frātrum sunt 'Mārcus' et 'Quīntus'. Patrī et māt[er]i ūna
 filia et duo filiī sunt.

Māt[er]i 'Aemilia' nōmen est. Quod nōmen est patrī? Eī
 10 nōmen est 'Lūcius Iūlius Balbus'. Virō Rōmānō tria
 nōmina sunt. 'Lūcius' est praenōmen, id est nōmen prī-
 mum; 'Balbus' cognōmen est. Filiīs nōmina sunt 'Mār-
 cus Iūlius Balbus' et 'Quīntus Iūlius Balbus'. 'Mārcus'

frāter -tris *m*
 soror -ōris *f*
 pater -tris *m*
 māt[er] -tris *f*
 nōmen -inis *n*

Mārcō (*dat*) ūna soror est
 = Mārcus ūnam sorō-
 rem habet

prae-nōmen -inis *n*

cognōmen -inis *n*

praenōmina Latīna:

- A. = Aulus
- C. = Gāius
- D. = Decimus
- L. = Lūcius
- M. = Mārcus
- P. = Pūblius
- Q. = Quīntus
- Sex. = Sextus
- T. = Titus

avunculus -ī m = frāter
mātris
trīstis ↔ laetus

vester -tra -trum (= tuus
et tuus)

mīles -itis m

fert = portat
fert ferunt
armātus -a -um = quī
arma fert

pugnus -ī m

et 'Quīntus' praenōmina sunt filiōrum. Alia praenōmi-
na Latīna sunt 'Aulus', 'Decimus', 'Gāius', 'Pūblius', 15
'Sextus', 'Titus'.

Aemiliae est ūnus frāter, cui 'Aemilius' nōmen est
(praenōmen 'Pūblius', cognōmen 'Paulus'). Frāter Ae-
miliae est avunculus liberōrum. Aemilius autem procul
ā sorōre suā abest. Itaque trīstis est Aemilia, quae frā- 20
trem suum amat.

Mārcus et Iūlia mātrem suam trīstem in hortum exīre
vident et patrem interrogant: "Cūr māter nostra trīstis
est?"

Iūlius: "Māter vestra trīstis est, quod Aemilius procul 25
ab eā abest. Aemilius avunculus vester est, id est frāter
mātris. Māter trīstis est, quod frātre suum vidēre nōn
potest."

Mārcus: "Ubi est avunculus noster?"

Iūlius: "Avunculus vester est in Germāniā. Aemilius 30
mīles est. In Germāniā multī sunt mīlitēs Rōmānī."

Iūlia: "Quid est mīles?"

Iūlius: "Mīles est vir quī scūtum et gladium et pīlum
fert. Scūtum et gladius et pīlum sunt arma mīlitis Rō-
mānī. Mīles est vir armātus." 35

Iūlia: "Quid agunt mīlitēs Rōmānī in Germāniā?" II

Iūlius: "Mīlitēs nostrī in Germāniā pignant."

Iūlia: "Meī quoque frātrēs pignant."

Iūlius: "Puerī pugnīs, nōn armīs pignant. Mīlitēs
pignant gladiīs, pīlīs, hastīs." 40

Mārcus: "Num Aemilius et hastam et pīlum fert?"

Iūlius: "Aemilius pīlum tantum fert, is enim pedes
est, nōn eques. Eques est mīles quī ex equō pugnat; quī
pedibus pugnat pedes est. Equitēs hastās, peditēs pīla
45 ferunt. Pīlum nōn tam longum est quam hasta, neque
gladius peditis tam longus est quam gladius equitis.
Pīlum Aemiliī sex pedēs longum est."

Mārcus: "Quam longus est gladius eius?"

Iūlius: "Duōs pedēs longus est."

50 Mārcus: "Duōs pedēs tantum? Cūr tam brevis est
gladius?"

Iūlius: "Quod gladius brevis nōn tam gravis est quam
gladius longus. Gladius equitis longior et gravior est
quam peditis. Pedes, quī pedibus it multaque alia arma
55 fert, gladium longum et gravem ferre nōn potest; itaque
gladius eius brevis et levis est — brevior et levior quam
is quī ab equite fertur. Etiam gladiī quī ā Germānīs
feruntur longiōrēs et graviōrēs sunt quam Rōmānōrum
ac pīla eōrum longiōra et graviōra quam nostra sunt."

60 Iūlia: "Quī sunt Germānī?"

Iūlius: "Germānī sunt hominēs barbarī quī Germā-
niam incolunt. Germānia est magna terra nōn procul ā
Galliā; Gallia autem prōvincia Rōmāna est, ut Hispānia,
Syria, Aegyptus. Prōvincia est pars imperiī Rōmānī, ut
65 membrum pars corporis est; Rōma enim caput imperiī
est, prōvinciae membra sunt. Germānia nōn est prōvin-
cia Rōmāna. Flūmen Rhēnus Germāniam ā Galliā prō-

pedes -itis *m*

eques -itis *m*

I pēs
[= 29,6 cm]

brevis ↔ longus

gladius brevis nōn tam
gravis est quam gladius
longus
ferre (*inf*) = portāre

levis ↔ gravis

fertur feruntur
Germānī -ōrum *m pl*

ac = atque
atque ante *a, e, i, o, u, h*
ac/atque ante cēterās
litterās

barbarus -a -um = nec
Rōmānus nec Graecus
incolere: terram *i.* =
in terrā habitāre

pars (< parts) partis *f*

dīvidere

patria -ae f: p. nostra
= terra/oppidum patrum nostrorum

contrā *ppp* + *acc*

pārere/imperāre + *dat*

hostis -is *m* ↔ amicus
bellum -ī *n*

op-pugnāre = pugnāre
contrā

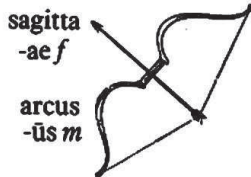
exercitus -ūs *m*:
sing nōm exercitus
acc exercitum
gen exercitūs
dat exercituī
abl exercitū

dux ducis *m*
metuere = timēre

plūr nōm exercitūs
acc exercitūs
gen exercituum
dat exercitibus
abl exercitibus

Hispānī -ōrum *m pl*
Gallī -ōrum *m pl*

militāre = mīles esse

castra -ōrum *n pl* (vocābulum *plūrāle tantum*)

vinciā dīvidit. Rhēnus ac Dānuvius flūmina, quae Germāniam ab imperiō Rōmānō dīvidunt, finēs imperiī nostrī sunt. Germānia est patria Germānōrum, ut Rōma nostra patria est.” 70

Iūlia: “Cūr mīlitēs Rōmānī contrā Germānōs pugnant? Suntne Germānī hominēs improbī?”

Iūlius: “Mīlitēs nostrī contrā Germānōs pugnant, quod Germānī amīcī Rōmānōrum nōn sunt nec Rōmānīs pārent. Germānī hostēs Rōmānōrum sunt, ac bellum est inter Germānōs et Rōmānōs. Germānī exercitum nostrum oppugnant.” 75

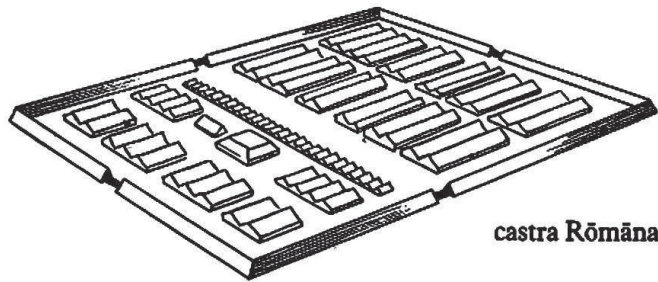
Iūlia: “Quid est ‘exercitus’?”

Iūlius: “Exercitus est magnus numerus mīlitum quī contrā hostēs dūcitur. Quī exercitum dūcit dux exercitūs est. Dux exercituī imperat, exercitus ducī suō pāret, nam dux ab exercitū metuitor.” 80

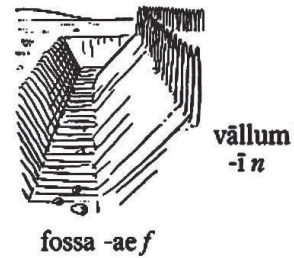
“In Germāniā et in Britanniā sunt magnī exercitūs Rōmānī quī contrā exercitūs hostium pugnant. Mīlitēs et ducēs exercituum Rōmānōrum ab hostibus metuuntur. In Hispaniā et in Galliā nōn multī sunt mīlitēs Rōmānī, nam Hispanī et Gallī, quī eās prōvinciās incolunt, iam exercitibus nostrīs pārent. In exercitibus Rōmānīs etiam Hispanī et Gallī multī militant, quī et alia arma et arcūs sagittāsque ferunt.” 85 90

Iūlia: “Ubi habitat Aemilius?” III

Iūlius: “Aemilius in castrīs habitat mille passūs ā fine imperiī. Castra sunt mīlitum oppidum.”

castra Rōmāna

passus -ūs *m*: I passus
= v pedēs [1,48 m]

mīlia -ium *n pl* (+ *gen pl*):
mille (*M*) hominēs; duo
mīlia (*MM/īī*) hominum
puerī = puerī et puellae

altus -a -um

lātus -a -um

in bellō = cum bellum
est
dēfendere ↔ oppugnāre

iacere -it -iunt
in (+ *acc*) = contrā

ex-pugnāre
equitātus -ūs *m* = equi-
tum numerus (pars
exercitūs)
impetus -ūs *m*: impetum
facere in hostem =
hostem armīs petere,
oppugnāre
fugere -it -iunt

95 Mārcus: “Quam longus est passus?”

Iūlius: “Ūnus passus est quīnque pedēs, ergō mille passūs sunt quīnque mīlia pedum. In castrīs Aemiliū sex mīlia mīlitum habitant. Nūllae fēminae aut puerī illic habitant, nec enim fēminae puerīque mīlitāre possunt.

100 Circum castra fossa et vāllum longum et altum est.”

Mārcus: “Quam altum est vāllum castrōrum.”

Iūlius: “Prope decem pedēs altum est, et duo mīlia passuum longum. Quattuor portae per vāllum in castra dūcunt. Inter duās portās est via lāta, quae castra in

105 duās partēs dīvidit; ea via centum pedēs lāta est.

“In bellō portae castrōrum clauduntur. Cum exercitus Germānōrum castra oppugnat, Rōmānī castra dēfendunt: vāllum ascendunt ac pīla in Germānōs iaciunt. Illī autem nec pīla in castra iacere possunt, quod fossa

110 nimis lāta et vāllum nimis altum est, nec vāllum ascendere, quod Rōmānī pīlīs et gladiīs vāllum dēfendunt.

Hostēs castra nostra expugnāre nōn possunt.

“Ecce portae aperiuntur atque equitātus noster in hostēs impetum facit. Barbarī perterritī, quī impetum equitātūs sustinēre nōn possunt, arma ad terram iaciunt atque in magnās silvās fugiunt.